

Värmdö kommun

Besöksadress: Skogsbovägen 9-11

Postadress: Värmdö kommun

134 81 Gustavsberg

08-570 470 00

varmdo.kommun@varmdo.sewww.varmdo.se

Riktlinje för fristående förskolor och pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola

Dokumenttyp	Riktlinje
Diarienummer	2025FSN/0067
Lagstadgat styrdokument	Skollag (2010:00), skolförordning (2011:185)
Ersätter styrdokument	<ul style="list-style-type: none">- Riktlinje för godkännande av enskild huvudman att bedriva fristående förskoleverksamhet (2023FSN/0014)- Riktlinjer för godkännande av enskild pedagogisk omsorg (2023FSN/0013)- Riktlinje för tillsyn av enskild huvudman som bedriver fristående förskola och pedagogisk omsorg (2023FSN/0015)
Aktualitetsprövning	Vid nya nationella bestämmelser, ändrade kommunala riktlinjer eller ny praxis
Ansvar	Förskolenämnden
Beslutsnivå	Förskolenämnden
Reviderat	<Ange text>
Beslutsdatum, instans och paragraf	2025-12-11 Förskolenämnden

Innehåll

Syfte	4
Målgrupp	4
Grundläggande bestämmelser	4
Begreppsdefinitioner	4
Inledning	5
Ansökan om att bedriva fristående förskola eller pedagogisk omsorg	7
Sökanden	7
Ansökan	7
Avgift	8
Handläggning	8
Övergripande krav	8
Ekonomi	8
Lokaler	8
Öppenhetskrav och urval	9
Öppettider och semesterstängt	9
Avgift för plats i verksamheten	10
Klagomålshantering, olycksfall och tillbud	10
Kränkande behandling	10
Konfessionell inriktning	10
Påtagliga negativa följder	11
Övrigt	11
Godkännande att bedriva fristående förskola	11
Krav på insikt	12
Krav på lämplighet	12
Systematiskt kvalitetsarbete	13
Godkännande att bedriva fristående pedagogisk omsorg	13
Krav på insikt	14
Verksamhetsställe	15
Styrdokument	15
Tillsyn av fristående verksamhet i Värmdö	16
Tillsynsformer	16
Etableringskontroll	16
Regelbunden tillsyn	17

Riktad tillsyn _____	19
Ingripanden vid brister _____	19
Anmärkning _____	20
Föreläggande _____	20
Återkallelse _____	20
Tillfälligt verksamhetsförbud _____	21

Förändring eller avveckling av fristående förskola eller pedagogisk omsorg

_____	21
Anmäla förändring i godkänd verksamhet _____	21
Avveckling av verksamhet _____	23

Syfte

Riktlinjen vägleder och klargör krav och process för ansökan och godkännande av enskilda huvudmän för förskola och pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola i Värmdö kommun. Riktlinjen utgör även ramverk för tillsyn av förskolor och pedagogisk omsorg som Värmdö kommun har godkänt.

Målgrupp

Riktlinjerna är ett styrande dokument som ska följas av centralt anställda tjänstepersoner inom utbildningskontoret, de huvudmän som ansöker om godkännande och de huvudmän som har godkänts tidigare och därmed står under Värmdö kommuns tillsyn. Även rektorer vid de godkända verksamheterna omfattas av riktlinjerna.

Grundläggande bestämmelser

- 2 kapitlet 5 - 5e §§ skollag (2010:800)
- 2 kapitlet 6 - 8a §§ skollagen
- 2 kapitlet 9-11 §§ skollagen
- 2 kapitlet 31 § skollagen
- 2 kapitlet 35 § skollagen
- 8 kapitlet skollagen
- 25 kapitlet 2 - 2a §§ skollagen
- 25 kapitlet 6 - 11 §§ skollagen
- 26 kapitlet skollagen
- skolförordning (2011:185)

Begreppsdefinitioner

- **Enskild huvudman** - en annan huvudman än offentlig huvudman/nämnd.¹
- **Fristående förskola** - en förskoleenhet vid vilken en enskild huvudman bedriver utbildning i form av förskola. Verksamheten är läroplansstyrd.
- **Förskoleenhet** - huvudmannens organiserade enhet som omfattar verksamhet i en eller flera förskolebyggnader som ligger nära varandra,

¹ Till exempel aktiebolag, stiftelse eller förening som bedriver utbildning.

samt till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon förskolebyggnad.

- **Undervisning** - processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden.
- **Utbildning** - verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt skollagen, inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.
- **Pedagogisk omsorg** - ett alternativ till förskola som ska stimulera barns utveckling och lärande.² Verksamheten är inte läroplansstyrd, men ska följa läroplanen i tillämpbara delar.
- **Associationsform** - en sammanslutning med medlemmar eller delägare. Exempelvis aktiebolag, stiftelse eller förening.
- **Konfessionell inriktning** - en verksamhet där det förekommer konfessionella inslag,
- **Konfessionella inslag** - bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag,

Inledning

Förskolan ingår i Sveriges skolväsende. Utbildningen inom förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Vidare ska utbildningen förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.³

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

² Till exempel familjedaghem (dagbarnvårdare).

³ 1 kapitlet 4 § skollagen.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.⁴

Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter.⁵

I utbildningen ska det tas hänsyn till barns olika behov. Barn ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁶

Av skollagen framgår det att kommunen ska sträva efter att erbjuda alternativ till förskola i form av pedagogisk omsorg.⁷ Verksamheten ska stimulera barns utveckling och lärande och förbereda barnen för fortsatt lärande och utbildning inom skolväsendet. Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver.

Verksamheten ska utformas med respekt för barnets rättigheter och i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Den ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Var och en som verkar inom sådan verksamhet ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

⁴ 1 kapitlet 5 § skollagen.

⁵ Läroplan för förskolan Lpfö 18, sidan 5.

⁶ 1 kapitlet 4 § skollagen.

⁷ 25 kapitlet 2 § skollagen.

Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att den främjar allsidiga kontakter och social gemenskap.⁸

Kraven i skollagen, tillhörande författningar och föreskrifter gäller enskilda huvudmän. För att säkerställa att den som ansöker om godkännande att bedriva fristående verksamhet uppfyller alla krav ska lägeskommunen pröva ansökan.

Värmdö kommun⁹ tar ut en ansökningsavgift för handläggning av ansökan om godkännande av enskild huvudman för förskola och pedagogisk omsorg som bedrivs i stället för förskola.¹⁰ Avgiftens storlek regleras av kommunala självkostnadsprincipen¹¹ och specificeras i anvisningarna till ansökan.

Kommunen har tillsyn över fristående förskolor och annan pedagogisk verksamhet. Att bedriva tillsyn är att granska om huvudmannen och den fristående verksamheten uppfyller de krav som följer av författningar och föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta till fel som upptäckts vid granskningen.¹² Kommunen har dock inte tillsyn över om verksamheterna följer skollagens bestämmelser om åtgärder mot kränkande behandling.¹³

Ansökan om att bedriva fristående förskola eller pedagogisk omsorg

Sökanden

Den juridiska person som ska ansöka om godkännande ska vara registrerad hos registermyndigheten innan ansökan skickas in till Värmdö kommun.¹⁴

Ansökan

Ansökan ska göras i Värmdö kommuns e-tjänst för ändamålet och vara undertecknad av behörig firmatecknare.¹⁵

⁸ 25 kapitlet 6 § skollagen.

⁹ Förskolenämnden i Värmdö kommun beslutar om godkännande för fristående förskola och pedagogisk omsorg i stället för förskola, och har tillsyn över den verksamheten. Härefter benämns nämnden bara som "kommunen" eller "Värmdö kommun".

¹⁰ 2 kapitlet 5d § skollagen.

¹¹ 2 kap. 6 § kommunallagen (2017:725)

¹² 26 kapitlet 2, 4, 6 - 16 och 18 §§ skollagen.

¹³ Skolinspektionen har tillsynsansvar gällande efterlevnaden av 6 kapitlet skollagen.

¹⁴ Det innebär att bolaget, föreningen eller annan associationsform ska vara bildad och ha ett registreringsbevis.

¹⁵ Vem/vilka som är firmatecknare framgår av registreringsbeviset. Om annan person ska företräda sökanden ska aktuell fullmakt för den personen bifogas ansökan.

Avgift

Innan handläggningen av ansökan påbörjas ska den sökande betala Värmdö kommuns fastställda ansökningsavgift. Avgift tas ut även om ansökan om godkännande inte beviljas.

Handläggning

Ansökan om godkännande ska göras i god tid innan planerad start av verksamheten.¹⁶ Värmdö kommun strävar efter att handläggningstiden för en komplett ansökan ska vara högst fyra månader. Därefter går ärendet vidare för beslut i förskolenämnden.¹⁷

Övergripande krav

Ett godkännande avser en viss huvudman för en viss utbildning, ett visst antal platser vid en specifik lokal.

Ekonomi

Den sökande ska ha ekonomiska förutsättningar att starta upp och bedriva fristående förskola/pedagogisk omsorg i enlighet med gällande föreskrifter för den verksamhetsformen. Det innebär att sökanden ska visa att det finns ett stabilt barnunderlag samt ekonomiskt utrymme för nödvändiga investeringar och hantering av eventuella underskott.

För att styrka de ekonomiska förutsättningarna enligt ansökan ska sökanden visa att det finns ett riktat intresse från relevant målgrupp, det vill säga vårdnadshavare med barn i rätt ålder för verksamheten vid planerad start.¹⁸

Lokaler

En förutsättning för att kommunen ska godkänna den planerade verksamheten är att de tänkta lokalerna är ändamålsenliga och godkända av andra beslutande myndigheter,¹⁹ att lokalerna ger förutsättningar att uppfylla syftet med

¹⁶ Om ansökan behöver kompletteras så är den komplett först när allt som efterfrågats har kommit in till Värmdö kommun.

¹⁷ Förskolenämnden har sammanträde 10 gånger per kalenderår. Det kan medföra ett visst dröjsmål innan beslut kan fattas.

¹⁸ Detta kan visas med en genomförd intresseundersökning.

¹⁹ Exempelvis gällande livsmedelsanläggning och brandskydd.

utbildningen, samt att de är anpassade för den verksamhet som ska bedrivas utifrån planerat antal barn.

Ett godkännande gäller den lokal som sökanden har uppgett i ansökan. Om lokalerna inte är färdigställda under handläggningstiden, och det därmed inte är möjligt att bedöma lokalernas lämplighet, kan ett villkorat godkännande lämnas om alla övriga förutsättningar är uppfyllda. Lokalerna ska vara färdigställda och ändamålsenliga senast vid tidpunkten för etableringskontrollen för uppstart enligt plan. Datum för uppstart ska annars skjutas upp till dess att lokalerna kan granskas och bedömas.

Om verksamheten planerar att använda andra lokaler än de som ingår i förskolenheten/verksamhetsstället för pedagogisk omsorg ska detta framgå av ansökan. Även dessa lokaler kommer att granskas innan ett godkännande.

Öppenhetskrav och urval

Förskolan/den pedagogiska omsorgen ska vara öppen för alla barn. Det innebär att verksamheten, i mån av plats, ska ta emot alla barn som Värmdö kommun har en skyldighet att erbjuda förskola.²⁰

En följd av öppenhetskravet är att endast sådana urvalsgrunder som inte sätter öppenheten ur spel får tillämpas.²¹ Den fristående förskolan/pedagogiska omsorgen ska använda sig av samma urvalsgrunder som gäller kommunala förskolor i Värmdö kommun. Undantag från öppenhetskravet kan dock beviljas om det finns särskilda skäl.²²

Öppettider och semesterstängt

Förskolan/den pedagogiska omsorgen ska ha öppet alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton inom ramtiden kl. 06:30-18:30.²³

Huvudmannen kan besluta om kortare öppettider under förutsättning att samtliga föräldrars behov av barnomsorg har beaktats. Huvudmannen ska i dessa fall kontinuerligt följa upp vårdnadshavares behov av öppettider. Om

²⁰ 8 kapitlet 12 § och 25 kapitlet 10 § skollagen samt proposition 2009/10:165 sidan 890.

²¹ Propositionerna 1995/96:200 sidan 42 och 2009/10:165 sidan 717.

²² Undantag framgår i dessa fall av beslutet om godkännande.

²³ Detta gäller förskola och pedagogisk omsorg som bedrivs under dagtid. Omsorg övrig tid på dygnet regleras i Riktlinje för plats i förskola, pedagogisk omsorg och omsorg under tid då förskola inte erbjuds (2023FSN/0017).

vårdnadshavare behöver längre omsorgstid, inom ramtiden, ska öppettiderna regleras omgående.

Huvudmannens aktuella öppettider ska framgå av verksamhetens hemsida.

Huvudmannen ska ha fungerande vikarieberedskap. Om verksamheten håller stängt under sommarsemestern, jul- eller nyårshelger eller planeringsdagar ska vårdnadshavare erbjudas tillfällig placering på en annan enhet inom skäligt avstånd. I dessa fall ska huvudmannen ha ett etablerat samarbete med en alternativ verksamhet i Värmdö kommun.

Avgift för plats i verksamheten

Huvudmannen ska tillämpa maxtaxa.²⁴ Ytterligare avgifter får inte tas ut.²⁵

Klagomålshantering, olycksfall och tillbud

Huvudmannen ska ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot verksamheten. Rutinerna ska göras kända på verksamhetens hemsida.

Huvudmannen ska rapportera allvarliga klagomål, olycksfall och tillbud till Värmdö kommun.

Kränkande behandling

Sökanden ska visa att såväl huvudman som planerad verksamhet har förutsättningar att följa skollagens och diskrimineringslagens krav på åtgärder för att motverka kränkande behandling och diskriminering.²⁶

Konfessionell inriktning

Vid ansökan om att få bedriva verksamhet med konfessionell inriktning ska sökanden redogöra för vilka konfessionella inslag som kommer att finnas vid i verksamheten. Sökanden ska vidare redogöra för vilken information som delges vårdnadshavare gällande de konfessionella inslagen.²⁷

²⁴ Förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet.

²⁵ Exempelvis för blöjor och/eller daglig frukt.

²⁶ 6 kapitlet skollagen samt diskrimineringslag (2008:567).

²⁷ 1 kapitlet 7-7d §§ och 2 kapitlet 5c § skollagen.

Påtagliga negativa följder

En förutsättning för att förskolenämnden ska kunna godkänna den planerade verksamheten är att den inte medför påtagliga negativa följder på lång sikt för kommunens motsvarande verksamhet.

Övrigt

Huvudmannen ska delta i Värmdö kommuns årliga brukarundersökning.²⁸

Huvudmannen och verksamheten ska följa Värmdö kommuns Riktlinje för plats i förskola, pedagogisk omsorg och omsorg under tid då förskola inte erbjuds.

Godkännande att bedriva fristående förskola

Samtliga krav, punkt 1 - 4, ska vara uppfyllda för att sökanden ska godkännas att bedriva fristående förskola.

1. Sökanden ska, genom erfarenhet eller på annat sätt, ha förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten,²⁹
3. i övrigt ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen och
4. i övrigt bedömas lämplig.

Vid bedömning av kraven på insikt och lämplighet granskas de personer som ingår i sökandens ägar- och ledningskrets, det vill säga;

- den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmandeinflytande över verksamheten
- styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
- bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och

²⁸ För närvarande Våga Visa.

²⁹ Huvudmannens ekonomi ska ges förutsättningar att följa exempelvis skollagen, läroplanen för förskolan, Skolverkets allmänna råd gällande förskolan, författningar och föreskrifter gällande personal och verksamhetslokaler.

- personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.³⁰

Krav på insikt

samlad kompetens inom ägar- och ledningskretsen

Sökanden ska visa att ägar- och ledningskretsen har en samlad kunskap om innehållet i de bestämmelser i lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som gäller för förskola. Detta inkluderar föreskrifter inom utbildningsområdet, arbets- och arbetsmiljörättsliga regler samt det ekonomiska regelverk som styr sökandens associationsform.³¹ Rektors eller andra anställdas kunskaper kan inte medräknas vid prövning.

Krav på lämplighet

var och en inom ägar- och ledningskretsen

Kravet på lämplighet omfattar såväl den juridiska personen som de fysiska personer som ingår i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.³²

En sökande anses inte vara lämplig om det finns risk för att barn i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för;

1. våld, tvång eller hot,
2. diskriminering eller kränkande behandling, eller
3. påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.³³

För att genomföra en lämplighetsbedömning av ägar- och ledningskretsen begär Värmdö kommun ut uppgifter från Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bolagsverket samt företag som erbjuder kreditupplysningar.³⁴

Andra faktorer som det tas hänsyn till i lämplighetsbedömningen är om sökanden eller någon inom ägar- och ledningskretsen tidigare har drivit en

³⁰ Huvudregeln är att den som representerar minst 10 procent av det röstberättigade aktiekapitalet har väsentligt inflytande över verksamheten (proposition 2027/18:158 sidan 48).

³¹ Proposition 2017/18:158 sidan 47.

³² 2 kapitlet 5 - 5a§ skollagen.

³³ 2 kapitlet 5b § skollagen.

³⁴ Bland annat för att kontrollera ekonomisk tillförlitlighet, skulder eller om personen tidigare varit försatt i konkurs.

verksamhet inom skolväsendet vars godkännande har återkallats, eller om en tidigare verksamhet har bedrivits i strid med gällande föreskrifter. Även privata uttalanden och beteenden som påvisar brist på respekt för demokratiska värderingar, eller annat i skollagen, som riskerar att barn kan fara illa i den tänkta verksamheten tas med i bedömningen.

Vid byte av huvudman krävs en ny ansökan. Den ansökan handläggs och bedöms utifrån ovanstående reglering samt de nationella regelverk som gäller vid ansökningstillfället.

Systematiskt kvalitetsarbete

Sökanden ska visa att såväl huvudman som planerad verksamhet har förutsättningar att följa skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete.³⁵

Godkännande att bedriva fristående pedagogisk omsorg

Pedagogisk omsorg är ett alternativ till utbildning i förskola. Verksamheten vänder sig till samma åldrar som förskolan.³⁶

Pedagogisk omsorg kan bedrivas i huvudmannens egna hem, gemensamt med annan person i särskild lokal eller som flerfamiljslösning. Ansvarig för verksamheten kan ha egna barn inskrivna i verksamheten. Antalet egna barn får dock inte överstiga det antal barn som tas emot från andra familjer.

Samtliga krav, punkt 1 – 5, ska vara uppfyllda för att sökanden ska godkännas att bedriva fristående pedagogisk omsorg.

1. Sökanden ska ha insikt i och förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. i övrigt bedömas lämplig, och
3. verksamheten ska inte innebära påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet.
4. Verksamheten ska vara öppen för alla barn som en kommun ska sträva efter att erbjuda motsvarande verksamhet, med undantag för barn som

³⁵ 4 kapitlet skollagen.

³⁶ Det är möjligt att bedriva pedagogisk omsorg i stället för fritidshem, men det godkännandet faller inte inom Förskolenämndens ansvarsområde.

hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för enligt 13 § andra stycket, och

5. avgifterna ska inte vara oskäligt höga.³⁷

Vid bedömning av kraven på insikt och lämplighet granskas de personer som ingår i sökandens ägar- och ledningskrets, det vill säga;

- den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten
- styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
- bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
- personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.³⁸

Krav på insikt

samlad kompetens inom ägar- och ledningskretsen

Sökanden ska visa att huvudmannen är grundligt insatt i innehållet i de författningar som reglerar pedagogisk omsorg och de ekonomiska regelverk som styr verksamhetens associationsform. En huvudman med arbetsgivaransvar ska även ha kunskap om de arbetsrättsliga och arbetsmiljömässiga bestämmelser som gäller för verksamheten.

Vidare ska sökanden visa att huvudmannen har insikt om och förutsättningar att bedriva verksamheten i grupper med lämplig sammansättning och storlek, i ändamålsenliga lokaler.³⁹

Krav på lämplighet

var och en inom ägar- och ledningskretsen

Kravet på lämplighet omfattar såväl den juridiska personen som de fysiska personer som ingår i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.⁴⁰

³⁷ I Värmdö kommun ska den pedagogiska omsorgen tillämpa maxtaxa, i enlighet med den kommunala verksamheten.

³⁸ Huvudregeln är att den som representerar minst 10 procent av det röstberättigade aktiekapitalet har väsentligt inflytande över verksamheten (proposition 2027/18:158 sidan 48).

³⁹ Proposition 2021/22:78 sidan 54.

⁴⁰ 2 kapitlet 5 - 5a§ skollagen.

För att genomföra en lämplighetsbedömning av ägar- och ledningskretsen begär Värmdö kommun ut uppgifter från Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bolagsverket samt företag som erbjuder kreditupplysningar.⁴¹

Andra faktorer som det tas hänsyn till i lämplighetsbedömningen är om sökanden eller någon inom ägar- och ledningskretsen tidigare har drivit en verksamhet inom skolväsendet vars godkännande har återkallats, eller om en tidigare verksamhet har bedrivits i strid med gällande föreskrifter. Även privata uttalanden och beteenden som påvisar brist på respekt för demokratiska värderingar, eller annat i skollagen, som riskerar att barn kan fara illa i den tänkta verksamheten tas med i bedömningen.

Verksamhetsställe

Lokalerna ska vara ändamålsenliga utifrån barngruppens storlek och sammansättning, säkra och hälsosamma. För att kunna bedöma om lokalerna är lämpliga för verksamhet som bedrivs i eget hem ska utdrag ur polisens belastningsregister visas av sökanden samt andra boenden över 15 år på verksamhetsadressen, om verksamhetsadressen är densamma som sökandens bostadsadress. Om kommunen nekas att ta del av detta vid begäran, eller om utdraget visar på relevant brottslighet, ska lokalen bedömas vara olämplig.⁴²

Styrdokument

Verksamheten ska följa Skolverkets Allmänna råd för pedagogisk omsorg.⁴³

Läroplanen för förskolan⁴⁴ gäller inte pedagogisk omsorg, men ska vara vägledande och tillämpas utifrån de förutsättningar som verksamheten har.⁴⁵ Läroplanens avsnitt om normer och värden är lika relevanta för pedagogisk omsorg som för förskolan och blir därmed vägledande i samband med kvalitetsbedömningen vid prövningen av enskild verksamhet

⁴¹ Bland annat för att kontrollera ekonomisk tillförlitlighet, skulder eller om personen tidigare varit försatt i konkurs.

⁴² Proposition 2021/22:78 sidan 54.

⁴³ Skolverket, Allmänna råd med kommentarer för pedagogisk omsorg, SKOLFS 2012:90.

⁴⁴ Lpfö18

⁴⁵ Proposition 2009/10:165 s. 527 och proposition 2021/22:78 sidan 13.

Inom pedagogisk omsorg ska det finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses.⁴⁶

Huvudmannen för pedagogisk omsorg ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla verksamheten. Kvalitetsarbetet ska dokumenteras.⁴⁷

Tillsyn av fristående verksamhet i Värmdö

Värmdö kommun har tillsyn över förskolor och pedagogisk som har godkänts av kommunen.⁴⁸ I tillsynen har kommunen rätt att granska den godkända verksamheten på plats och få tillträde till de byggnader, lokaler och andra utrymmen som används av verksamheten. Den huvudman vars verksamhet står under tillsyn är skyldig att på begäran lämna de upplysningar, handlingar och annat material som behövs för att tillsynen ska säkerställas.⁴⁹

Avdelning styrning och kvalitet inom utbildningskontoret i Värmdö kommun (härefter utbildningskontoret) genomför, på uppdrag av förskolenämnden, tillsyn av huvudmän för fristående förskolor och pedagogisk omsorg i kommunen och den verksamhet som bedrivs i deras regi. Tillsyn kan genomföras både föranmält och oanmält.

Med tillsyn menas att genom självständig granskning kontrollera att en verksamhet uppfyller de krav i författningar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Kommunen ska även lämna råd och vägledning i samband med tillsynen.⁵⁰

Tillsynsformer

Etableringskontroll

Några månader innan en fristående verksamhet är planerad att starta i Värmdö kommun genomförs en etableringskontroll. Syftet att säkerställa att huvudmannen kan leva upp till kraven för godkännandet och därmed kan

⁴⁶ Proposition 2021/22:78 sidan 19 - 20.

⁴⁷ 25 kapitlet 7 § skollagen.

⁴⁸ 26 kapitlet 4 § skollagen.

⁴⁹ 26 kapitlet 6-7 §§ skollagen.

⁵⁰ 26 kapitlet 9 § skollagen.

genomföra den planerade verksamheten.⁵¹ Kontrollen sker genom besök i lokalerna samt genom att huvudmannen uppvisar efterfrågad dokumentation. I granskningen ingår kontroll av att rektor och behörig personal är anställda, att lokalerna är färdigställda och bedöms vara lämpliga för verksamheten samt att nödvändiga godkännanden finns.⁵²

Uppgifterna jämförs med den budget som skickats in tillsammans med ansökan, för att säkerställa att verksamheten fortfarande har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten.⁵³

Huvudmannen för verksamheten ansvarar för att i god tid innan verksamhetsstart kontakta utbildningskontoret i Värmdö kommun för att boka tid för etableringskontroll.

Etableringskontrollen ska avslutas med ett beslut.

Regelbunden tillsyn

Den regelbundna tillsynen kan genomföras i olika omfattning och tidsintervall. En mindre tillsyn sker årligen, och utifrån den bedöms och beslutas om eventuell vidare tillsyn.

Årligen

En gång per år skickar utbildningskontoret ut en mall för kvalitetsdeklaration till fristående förskolor och pedagogisk omsorg inom Värmdö kommun. En del av den ska fyllas av huvudmannen och den andra delen av förskolans rektor/den pedagogiska omsorgens ansvariga personal.

Kvalitetsdeklarationen ska visa att alla barn i den fristående förskolan får en undervisning som leds av en förskollärare och att rektor erhållit pedagogisk insikt.

För pedagogisk omsorg ska kvalitetsdeklarationen visa att verksamheten stimulerar samtliga barns utveckling och lärande och förbereder dem för fortsatt lärande och utbildning inom skolväsendet. Vidare ska den visa att personalen

⁵¹ Tiden kan variera mellan 1 - 3 månader.

⁵² Exempelvis från miljö- och hälsa.

⁵³ Kostnader för till exempel lokaler och personal kan ha ändrats sedan ansökan godkändes.

har sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses.

För såväl förskola som pedagogisk omsorg ska kvalitetsdeklarationen visa hur många barn det finns i barngrupperna och hur barngrupperna är utformade och sammansatta. Både huvudman och rektor ska också intyga att gällande regelverk, författningar och föreskrifter för respektive verksamhet följs.

För förskola eller pedagogisk omsorg med särskilt godkännande att bedriva konfessionell inriktning kommer tillsynen att omfatta en granskning av de konfessionella inslagen samt på vilket sätt och hur ofta de förekommer. Vidare granskas om vårdnadshavare har gett sitt medgivande till deltagande i inslagen och att deltagandet bygger på frivillighet. Dessutom granskas vilka alternativa aktiviteter som erbjuds de barn vars vårdnadshavare inte godkänner deltagande i de konfessionella inslagen.

Om det framkommer brister i kvalitetsdeklarationen kan utbildningskontoret begära komplettering, tilldela en anmärkning eller inleda en riktad tillsyn av huvudmannen och verksamheten. Bristerna kan också tas upp vid en regelbunden tillsyn, om den är planerad inom rimlig tid.

Var tredje år

En mer omfattande regelbunden tillsyn genomförs var tredje år. Den omfattar dokumentgranskning, intervjuer och tillsynsbesök inklusive observationer av verksamheten. Tillsyn kan dock genomföras med annat intervall.⁵⁴

Information om det planerade verksamhetsbesöket delges huvudman och rektor/ansvarig personal för pedagogisk omsorg i god tid i förväg. Av informationen framgår vad som ska skickas in till utbildningskontoret innan besöket, vilka som ska finnas tillgängliga för intervju under verksamhetsbesöket samt vilken information som ska delges vårdnadshavare med barn i verksamheten.

I samband med den regelbundna tillsynen genomförs en ägar- och ledningsprövning av den fristående verksamhetens ägar- och ledningskrets för att tillförsäkra att kretsen är lämplig att bedriva verksamheten, att de har tillräckligt med insikt och kunskap om de regelverk som gäller för verksamheten samt har ekonomiska förutsättningar och att bedriva den verksamhet som de har godkännande för. Det innebär en prövning av såväl insikt som lämplighet i

⁵⁴ Vid återkommande klagomål mot utbildningen eller om det framkommer brister i exempelvis den årliga kvalitetsdeklarationen kan den mer omfattande tillsynen tidigareläggas eller genomföras med tätare intervaller.

samma omfattning som vid ansökan om godkännande som huvudman för verksamheten.⁵⁵

Regelbunden tillsyn ska dokumenteras i en rapport, där eventuella ingripanden mot verksamheten, och när eventuella åtgärder ska vara genomförda.

Förskolenämnden i Värmdö ska årligen delges en sammanfattande rapport över de regelbundna tillsynsbesök som har genomförts under föregående kalenderår.

Riktad tillsyn

Om det framkommer brister i den årliga kvalitetsdeklarationen eller om det har kommit in andra signaler som indikerar på brister i verksamheten eller hos huvudmannen kan utbildningskontoret inleda en riktad anmäld eller oanmäld tillsyn. Den riktade tillsynen koncentreras till det område/de områden som det har indikerats brister inom. Tillsynen kan innebära dokumentgranskning, verksamhetsbesök och/eller intervjuer med huvudman och/eller personal. I vissa fall ingår även intervju med vårdnadshavare.

Den riktade tillsynen ska avslutas med ett beslut.

Ingripanden vid brister

En kommuns olika nivåer av ingripanden i samband med tillsyn framgår av 26 kapitlet skollagen.

Om de brister som konstaterats är ringa,⁵⁶ eller om nödvändig rättelse vidtas skyndsamt eller har påbörjats alternativt om det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande kan kommunen välja att avstå från att ingripa.⁵⁷

⁵⁵ Lämplighetsprövningen omfattar begäran om uppgifter från Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten samt företag som erbjuder kreditupplysning.

⁵⁶ Ringa innebär att bristerna är små/anspråkslösa.

⁵⁷ 26 kapitlet 12 § skollagen.

Anmärkning

Om utbildningskontoret bedömer att huvudmannen uppvisar mindre allvarliga brister som enkelt kan åtgärdas kan det resultera i en anmärkning.⁵⁸ Av tillsynsbeslutet ska det framgå vilken brist/vilka brister huvudmannen ska åtgärda, vilket datum de åtgärderna ska vara genomförda samt hur huvudmannen ska visa för kommunen att det inte längre föreligger brister. Om huvudmannen inte vidtar rättelse inom tidsperioden, eller om bristen kvarstår vid en ny tillsyn, kan kommunen förelägga huvudmannen vid vite att vidta nödvändiga åtgärder.

Föreläggande

Om huvudmannens verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller de villkor som gäller för godkännandet kan kommunen besluta om att förelägga huvudmannen att åtgärda de konstaterade bristerna.⁵⁹ Vid allvarliga brister, eller om ett föreläggande inte följs, får kommunen förelägga huvudmannen vid vite. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.⁶⁰

Av kommunens beslut ska det framgå vilken brist/vilka brister huvudmannen ska åtgärda, vilket datum de åtgärderna ska vara genomförda samt hur huvudmannen ska visa för kommunen att det inte längre föreligger brister.

Återkallelse

Kommunen ska återkalla ett godkännande om:

- kommunens föreläggande inte har följts och missförhållandena är allvarliga,⁶¹
- huvudmannen inte längre uppfyller de förutsättningar som krävs för godkännande,⁶² eller
- om verksamheten inte har startat senast två år efter den första tidpunkt som godkännandet avser alternativt om verksamheten i annat fall inte har bedrivits under en sammanhängande tid av två år.⁶³

⁵⁸ Exempelvis vid brister på verksamhetens hemsida.

⁵⁹ Att huvudmannen exempelvis tar ut otillåtna avgifter är grund för föreläggande.

⁶⁰ 26 kapitlet 10 § skollagen. Vite är en slags böter.

⁶¹ 26 kapitlet 10 § skollagen.

⁶² 26 kapitlet 14 § skollagen.

⁶³ 26 kapitlet 14 § skollagen.

Inom två år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får kommunen återkalla ett godkännande trots att föreläggandet har följts, om:

1. det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och
2. huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.⁶⁴

Kommunen ska även återkalla ett godkännande på huvudmannens begäran, eller om huvudmannen har försatts i konkurs eller om det har fattats beslut om tvångslikvidation.⁶⁵

Tillfälligt verksamhetsförbud

Vid mycket allvarliga brister med risk för barns hälsa eller säkerhet, eller av annan särskild anledning, kan kommunen besluta om tillfälligt verksamhetsförbud. Verksamheten ska då stängas omedelbart och vara stängd tills bristerna har åtgärdats, dock längst under sex månader.

Av beslutet om tillfälligt verksamhetsförbud ska det framgå vad som ska åtgärdas, och inom vilken tid, för att verksamheten ska kunna öppna igen.

Förändring eller avveckling av fristående förskola eller pedagogisk omsorg

Anmäla förändring i godkänd verksamhet

Verksamhetsförändringar och/eller ändringar inom ägar- och ledningskretsen ska anmälas till Värmdö kommun via kommunens e-tjänst senast en månad efter förändringen har ägt rum. Vid förändringar ska Värmdö kommun genomföra en ägar- och ledningsprövning av såväl insikt som lämplighet utifrån huvudmannens nya förutsättningar.⁶⁶ Beslut fattas därefter av Förskolenämnden i Värmdö kommun.

Anmälan ska göras vid följande förändringar:

⁶⁴ 26 kapitlet 15 § skollagen.

⁶⁵ 26 kapitlet 14a och 14c §§ skollagen.

⁶⁶ Prövningen motsvarar den prövning som görs vid ansökan om godkännande.

- Nytt organisationsnummer.⁶⁷ Nytt organisationsnummer medför att den nya huvudmannen behöver ansöka om godkännande som huvudman för verksamheten. När ansökan kommit in handläggs den av utbildningskontoret. Beslut fattas därefter av Förskolenämnden i Värmdö kommun.⁶⁸
- Byte av verksamhetsställe och/eller omfattande ombyggnation. Utbildningskontoret inleder en tillsyn för att pröva om godkännandet ska kvarstå, utifrån de nya lokalernas ändamålsenlighet för verksamheten, eller om huvudmannen behöver ansöka på nytt.⁶⁹ Ny lokal får inte tas i bruk förrän utbildningskontoret utfört granskningen. Om granskningen visar att en ny ansökan behöver göras ska huvudmannen avvakta nytt beslut från förskolenämnden innan lokalerna får tas i bruk.
- Om huvudmannen avser att bedriva verksamheten med ett lägre antal barn än enligt godkännanden.⁷⁰
- Om huvudmannen avser att placera fler barn än vad som framgår av godkännandet.⁷¹
- Undantag från öppenhetskravet.⁷² Om huvudmannen vill tillämpa urvalsregler som inte överensstämmer med kommunens riktlinjer, och de inte framgår av aktuellt godkännande, behöver huvudmannen göra en ny ansökan. Huvudmannen får inte använda andra urvalsregler än de som används i kommunal verksamhet i Värmdö innan förskolenämnden har godkänt dessa.
- Förändringar av förskolans/den pedagogiska omsorgens kö- och/eller urvalsregler, i de fall där egen kö och/eller egna urvalsregler har godkänts av förskolenämnden.⁷³
- Verksamheten ska bedrivas med konfessionell inriktning. Ny ansökan om godkännande krävs. Huvudmannen får inte bedriva verksamhet med konfessionell inriktning innan godkännande från förskolenämnden.

⁶⁷ Ett organisationsnummer är knutet till en viss huvudman.

⁶⁸ Processen beskrivs närmare i tidigare avsnitt i riktlinjen.

⁶⁹ Proposition 2021/22:78 sidan 54.

⁷⁰ Minskat barnantal kan inverka negativt på verksamhetens ekonomi och öka belastningen på den kommunala verksamheten.

⁷¹ Ökat barnantal kan medföra påtagliga negativa följder för kommunen. Vid ökning med 10 procent eller mer krävs en ny ansökan från huvudmannen.

⁷² Till exempel att verksamheten endast tar emot barn från en viss ålder eller medlemmars barn.

⁷³ Huvudregeln är att fristående förskolor ska ingå i Värmdö kommuns kö, och därmed också använda samma urvalsregler som i förskolor i kommunal regi i Värmdö.

Avveckling av verksamhet

Om en godkänd huvudman vill avveckla verksamheten ska denne skriftligen begära att godkännandet återkallas från samma tidpunkt. Begäran, som ska vara undertecknad av behörig/behöriga firmatecknare, ska ges in till Värmdö kommun minst sex månader innan planerad avveckling. Aktuellt registreringsbevis och handlingsplan för avvecklingsprocessen ska bifogas.

Huvudmannen ansvarar för att skriftligt informera vårdnadshavare till barn i verksamheten minst sex månader innan planerad avveckling.